

Sygn. akt IV U 246/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: stażysta Monika Barwacz

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2014 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania K. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 9 maja 2012 roku nr (...)

w sprawie K. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o prawo do renty w związku z wypadkiem przy pracy

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 246/14

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 27 czerwca 2014 r.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2012 r., sygn. akt IV U 573/12, Sąd Okręgowy w T. odrzucił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 9 maja 2012 r., nr (...), odmawiającej K. M. przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z uwagi na powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Orzeczenie to zostało zaskarżone przez ubezpieczonego zażaleniem. Postanowieniem z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt III AUz 191/12, Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił środek odwoławczy, podnosząc, że Sąd I instancji w sposób właściwy ocenił występującą w sprawie sytuację prawno- procesową i trafnie uznał, że została spełniona przesłanka z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w postaci powagi rzeczy prawomocnie osądzonej.

Od orzeczenia tego ubezpieczony wywiódł skargę kasacyjną. Na skutek skargi, postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt I UK 115/13, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 listopada 2012 r.

(III AUz 191/12) oraz postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 czerwca

2012 r. (IV U 573/12).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że w okresie od 28 maja 1983 r. do 30 września 2003 r. odwołujący K. M. pobierał rentę w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 4 maja 1982 r.

Orzeczeniem Obwodowej Komisji Lekarskiej do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia z dnia 1 kwietnia 1994 r. ubezpieczony zaliczony został do III grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia oraz w związku z wypadkiem przy pracy z terminem badania kontrolnego na marzec 1996 r. Na podstawie opinii Wojewódzkiego Inspektora Orzecznictwa Inwalidzkiego w C. z dnia 18 marca 1996 r. odstąpiono od terminu badania kontrolnego.

Z uwagi na to, że orzeczenie z dnia 1 kwietnia 1994 r. budziło zastrzeżenia co do zgodności z zasadami orzecznictwa lekarskiego obowiązującymi w dacie jego wydania, a ponadto było niespójne z orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 29.04.2003 r.- uznającego odwołującego za okresowo częściowo niezdolnego do pracy na dalszy okres z ogólnego stanu zdrowia, sprawa przekazana została w trybie nadzoru zwierzchniego do ponownego rozpatrzenia przez Lekarza Orzecznika ZUS.

Lekarz Orzecznik ZUS w orzeczeniu z dnia 12 sierpnia 2003 r. uznał odwołującego za częściowo niezdolnego do pracy na okres do 30 września 2003 r. z ogólnego stanu zdrowia, nie stwierdzając u niego niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Na tej podstawie, decyzją z dnia 8 września 2003 r. ZUS Oddział w S. wstrzymał ubezpieczonemu wypłatę renty wypadkowej od dnia 1 października 2003 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 22 lutego 2005 r., sygn. akt IV U 296/04, oddalił odwołanie od tej decyzji. Apelacja od powyższego orzeczenia została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2006 r., sygn. akt III AUa 1898/05.

Decyzją z dnia 8 grudnia 2003 r. ZUS Oddział w T. odmówił zaś odwołującemu przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Sąd Okręgowy w Tarnowie wyrokiem z dnia 12 maja 2004 r., sygn. akt IV U 132/04, oddalił odwołanie od tej decyzji. Postanowieniem z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt III AUa 1722/04, Sąd Apelacyjny w Krakowie uchylił zaskarżony wyrok i odrzucił odwołanie.

Rozpoznając odwołanie od kolejnych decyzji ZUS Oddział w T. z dnia: 18 lutego 2005 r. i 6 kwietnia 2005 r. w sprawie o rentę wypadkową, Sąd Okręgowy w T. wyrokiem z dnia 24 stycznia 2006 r., sygn. akt IV U 569/05, odrzucił odwołanie.

W 2010 r. odwołujący wystąpił do Sądu Apelacyjnego w Krakowie z wnioskiem o wznowienie postępowania w sprawie o rentę w związku z wypadkiem przy pracy. Postanowieniem z dnia 3 lutego 2011 r., sygn. akt III AUa 1749/10, Sąd ten odrzucił skargę o wznowienie postępowania.

W dniu 12 marca 2012 r. ubezpieczony złożył w organie rentowym wniosek o przywrócenie stałej górniczej renty wypadkowej, podnosząc, że ZUS „bezpodstawnie podrobił” wnioski o skierowanie go na badania kontrolne i rozpatrzenie sprawy przez Komisję Lekarską. Powołał się przy tym na naruszenie przez organ rentowy przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów Konstytucji RP, w szczególności przepisów statuujących zasadę praw nabytych.

W piśmie z dnia 15 marca 2012 r., powołując się na art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że na tej podstawie, wobec orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS o braku niezdolności do pracy

w związku wypadkiem przy pracy utracił on prawo do renty wypadkowej, a zasadność takiego rozstrzygnięcia została potwierdzona wyrokami sądowymi. Jak podał ZUS, stan prawny sprawy nie uległ zmianie, dlatego brak jest podstaw do przywrócenia wnioskodawcy renty wypadkowej. W dalszej kolejności, przytaczając treść art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, poinformował, że ubezpieczony może się ubiegać o przywrócenie prawa do renty wypadkowej w związku z pogorszeniem stanu zdrowia, jeżeli złoży nowy wniosek wraz z zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia.

W dniu 14 marca 2012 r. ubezpieczony z wnioskiem takim wystąpił, przedkładając wypełniony druk ZUS Rp-1R i dołączając do niego zaświadczenie o stanie zdrowia.

W piśmie z dnia 1 kwietnia 2012 r. ubezpieczony ponowił swoje żądanie przywrócenia stałej renty wypadkowej, podnosząc, że działania zarówno ZUS, jak i sądów orzekających w jego sprawie były bezpodstawne, naruszały obowiązujące przepisy, w tym przepisy Konstytucji RP.

Decyzją z dnia 9 maja 2012 r., nr (...), ZUS Oddział w T., po rozpoznaniu wniosków z dnia 12 marca 2012 r., 14 marca 2012 r. i 1 kwietnia 2012 r., odmówił wnioskodawcy przywrócenia stałej renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w oparciu o przepis art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu, powołując się na decyzję z dnia 8 września 2003 r. wstrzymującą ubezpieczonemu wypłatę renty wypadkowej oraz wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 22 lutego 2005 r., sygn. akt IV U 296/04, oddalający odwołanie od tej decyzji i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2006 r., sygn. akt III AUa 1898/05, oddalający apelację od wskazanego wyżej orzeczenia, podał, że stan prawny tych rozstrzygnięć nie uległ zmianie i brak jest też w sprawie nowych okoliczności, a tym samym podstaw do przywrócenia ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się przywrócenia mu prawa do renty wypadkowej.

Postanowieniem z dnia 15 czerwca 2012 r., sygn. akt IV U 573/12, Sąd Okręgowy w T. odrzucił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 9 maja 2012 r. z uwagi na powagę rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Postanowieniem z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt III AUz 191/12, Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił zażalenie ubezpieczonego od wskazanego wyżej orzeczenia, podnosząc, że Sąd I instancji w sposób właściwy ocenił występującą w sprawie sytuację prawno-procesową i trafnie uznał, że została spełniona przesłanka z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w postaci powagi rzeczy prawomocnie osądzonej.

Na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od tego orzeczenia, postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt I UK 115/13, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 listopada 2012 r. oraz postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 czerwca 2012 r. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał, że sprawa wszczęta odwołaniem ubezpieczonego od decyzji z dnia

9 maja 2012 r. winna być rozpoznana. Sąd Apelacyjny podał bowiem, że poprzednio osądzona sprawa toczyła się na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji wstrzymującej wypłatę renty „wypadkowej”. Przedmiotem osądzenia były zatem podstawy wstrzymania

(z urzędu) wypłaty renty. W sprawie zaś, w której zapadło zaskarżone skargą kasacyjną postanowienie, zostało wniesione odwołanie od decyzji odmawiającej przywrócenia stałej renty w wyniku rozpoznania dwóch wniosków ubezpieczonego. Pomimo, że Sąd Apelacyjny nie podał treści tych wniosków, ani nie zrelacjonował argumentacji organu rentowego (poza informacją, że ZUS powołał się na art. 114 ust. 1 ustawy emerytalnej), widoczny jest brak tożsamości „roszczeń” będących przedmiotem obu tych spraw. W dalszej kolejności Sąd Najwyższy zauważył, że zadaniem Sądu Apelacyjnego było rozstrzygnięcie o prawidłowości wydanej decyzji przez sprawdzenie prawidłowości zakwalifikowania zgłoszonego w organie rentowym żądania (żądań) i trafności ustosunkowania się do tego żądania

(żądań). Podał przy tym, że wnioskodawca pobierał rentę z tytułu wypadku przy pracy, a prawo do tego świadczenia uregulowane jest obecnie w ustawie z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

(Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), charakteryzując się swoistością (w porównaniu do renty z tytułu niezdolności do pracy z ustawy o emeryturach i rentach), między innymi,

w zakresie jego przywracania (art. 17 ust. 4).

Sąd ustalił ponadto następujący stan faktyczny sprawy:

Po przekazaniu akt sprawy tutejszemu Sądowi, w trybie art. 467 § 4 k.p.c. sprawę zwrócono organowi rentowemu celem uzupełnienia istotnych braków w materiale dowodowym sprawy poprzez skierowanie wnioskodawcy na badanie lekarskie do Lekarza Orzecznika ZUS i dokonania oceny jego niezdolności do pracy, jej stopnia, daty oraz związku z wypadkiem oraz wydania stosownego orzeczenia. Jak bowiem wskazał, przywrócenie prawa do renty „wypadkowej” w myśl art. 17 ust. 4 ustawy wypadkowej nastąpić może po ustaleniu ponownego powstania niezdolności do pracy. Skoro więc sprawa niniejsza dotyczy świadczenia, do którego prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy, jej rozstrzygnięcie wymaga wprowadzenia dwuinstancyjnego trybu orzecznictwa przed organem rentowym (art. 14 ustawy emerytalnej).

dowód:

- zarządzenie z dnia 31.03.2014 r.- k. 122-126,

Organ rentowy nie wykonał tego zarządzenia i nie dokonał oceny niezdolności ubezpieczonego do pracy, jej stopnia i związku z wypadkiem przy pracy, a Wydział Orzecznictwa Lekarskiego ZUS odstąpił od wydania orzeczenia lekarskiego, ponieważ wnioskodawca, pomimo, że zgłosił się do Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu neurologii w dniu 12 maja 2014 r. zgodnie z wezwaniem, nie poddał się badaniu przez tego lekarza.

W opinii specjalistycznej z dnia 21 maja 2014 r. Lekarz Konsultant zaznaczył, że „wobec braku zgody K. M. na rozmowę i badanie odstąpiono od badania i wydania orzeczenia”.

dowód:

- opinia specjalistyczna Lekarza Konsultanta ZUS z dnia 12.05.2014 r. wraz ze sprostowaniem- cz. VIII akt ZUS,
- pismo Wydziału Obsługi Prawnej ZUS z dnia 21.05.2014 r.- cz. VIII akt ZUS,
- pismo ZUS z dnia 22.05.2014 r.- k. 138,

Zarządzeniem z dnia 29 maja 2014 r. ponownie zwrócono organowi rentowemu akta sprawy celem uzupełnienia istotnych braków postępowania dowodowego przed Lekarzem Orzecznikiem w zakresie wskazanym w § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy, zgodnie z którym Lekarz Orzecznik może wydać orzeczenie również bez bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być ono wydane, jeżeli dokumentacja dołączona do wniosku jest wystarczająca do wydania orzeczenia, podnosząc, że brak jest w szczególności stanowiska Lekarza Orzecznika, czy dokumentacja złożona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia.

dowód:

- zarządzenie z dnia 29.05.2014 r.- k. 144,

Jak wyjaśnił Lekarz Orzecznik ZUS, wobec braku opinii Lekarza Konsultanta ZUS

z zakresu neurologii, brak jest podstaw wydania opinii lekarskiej o stanie zdrowia ubezpieczonego przez Lekarza Orzecznika.

dowód:

- wyjaśnienie Lekarza Orzecznika ZUS- cz. VIII akt ZUS,
- pismo ZUS z dnia 10.06.2014 r.- k. 155,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Pozostałe okoliczności były pomiędzy stronami bezsporne. Wynikają one zresztą z dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i w aktach sprawy. Dokumenty te nie były w żaden sposób kwestionowane przez strony postępowania i nie budziły wątpliwości Sądu co do ich autentyczności.

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 9 maja 2012 r. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zaskarżoną decyzją z dnia 9 maja 2012 r. ZUS Oddział w T., po rozpoznaniu wniosków z dnia 12 marca 2012 r., 14 marca 2012 r. i 1 kwietnia 2012 r., odmówił K. M. przywrócenia stałej renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w oparciu o przepis art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. W uzasadnieniu, powołując się na decyzję z dnia 8 września 2003 r. wstrzymującą ubezpieczonemu wypłatę renty wypadkowej oraz wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 22 lutego 2005 r., sygn. akt IV U 296/04, oddalający odwołanie od tej decyzji i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2006 r., sygn. akt III AUa 1898/05, oddalający apelację od wskazanego wyżej orzeczenia, podał, że stan prawny tych rozstrzygnięć nie uległ zmianie i brak jest też w sprawie nowych okoliczności, a tym samym podstaw do przywrócenia ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

We wniosku z dnia 12 marca 2012 r. odwołujący domagał się przywrócenia stałej górniczej renty wypadkowej, podnosząc, że ZUS „bezpodstawnie podrobił” wnioski o skierowanie go na badania kontrolne i rozpatrzenie sprawy przez Komisję Lekarską, powołując się przy tym na naruszenie przez organ rentowy przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów Konstytucji RP, w szczególności tych dotyczących zasady praw nabytych. W dniu 14 marca 2012 r. odwołujący przedłożył w organie rentowym wypełniony druk ZUS Rp-1R, dołączając do niego zaświadczenie o stanie zdrowia, a w piśmie z dnia 1 kwietnia 2012 r. ponowił swoje żądanie przywrócenia mu stałej renty wypadkowej, podnosząc, że działania zarówno ZUS, jak i sądów orzekających w jego sprawie były bezpodstawne, naruszały obowiązujące przepisy, w tym przepisy Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt I UK 115/13, wydanym na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego wywiezionej od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 listopada 2012 r., sygn. akt III AUz 191/12, oddalającego zażalenie wnioskodawcy na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 czerwca 2012 r., sygn. akt IV U 573/12, odrzucające odwołanie od decyzji ZUS Oddział w T. z dnia 9 maja 2012 r.- uchylając oba opisane orzeczenia (zarówno Sądu Okręgowego, jak i Sądu Apelacyjnego)- wskazał, że sprawa wszczęta odwołaniem ubezpieczonego od decyzji

z dnia 9 maja 2012 r. winna być rozpoznana. Poprzednio osądzona sprawa toczyła się bowiem na skutek odwołania ubezpieczonego od decyzji wstrzymującej wypłatę renty wypadkowej, decyzja zaś z dnia 9 maja 2012 r. dotyczy odmowy przywrócenia ubezpieczonemu stałej renty- w związku z czym nie można mówić o tożsamości „roszczeń” będących przedmiotem obu tych spraw.

W dalszej kolejności Sąd Najwyższy zauważył, że zadaniem Sądu Apelacyjnego było rozstrzygnięcie o prawidłowości wydanej decyzji przez sprawdzenie prawidłowości zakwalifikowania zgłoszonego w organie rentowym żądania (żądań) i trafności ustosunkowania się do tego żądania (żądań).

Podał przy tym, że wnioskodawca pobierał rentę z tytułu wypadku przy pracy, a prawo do tego świadczenia uregulowane jest obecnie w ustawie z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, charakteryzując się swoistością (w porównaniu do renty z tytułu niezdolności do pracy uregulowanej przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS), między innymi w zakresie jego przywracania- wskazując na przepis art. 17 ust. 4 ustawy wypadkowej.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322 ze zm.), prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, przywraca się w razie ponownego powstania tej niezdolności bez względu na okres, jaki upłynął od ustania prawa do renty.

Jak stanowi art. 17 ust. 1 powołanej wyżej ustawy, przy ustalaniu między innymi prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy stosuje się jednak odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwzględnieniem przepisów tej ustawy.

W myśl art. 107 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie.

Jak stanowi art. 57 ust. 1 tej ustawy, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnia łącznie następujące przesłanki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust.1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit.b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit.a, pkt 10 lit.a, pkt 11-12, 13 lit.a, pkt 14 lit.a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-4, 5 lit.a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Pierwszą zatem z przesłanek prawa do renty (w tym renty wypadkowej) jest ustalenie niezdolności osoby ubezpieczonej do pracy i jej stopnia.

W niniejszej sprawie, wobec nie przeprowadzenia przed organem rentowym postępowania orzeczniczego mającego na celu ustalenie, czy odwołujący jest zdolny czy też niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy i w jakim stopniu, akta sprawy zwrócone zostały organowi rentowemu celem uzupełnienia istotnych braków w materiale dowodowym poprzez skierowanie wnioskodawcy na badanie lekarskie przez Lekarza Orzecznika ZUS.

Organ rentowy zarządzenia tego jednak nie wykonał. Jak wynika z akt ZUS oraz pism procesowych organu rentowego, na dzień 12 maja 2014 r. wyznaczony został termin badania ubezpieczonego przez Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu neurologii. Na termin tego badania odwołujący stawił się co prawda, ale ostatecznie badaniu się nie poddał, a Lekarz

Konsultant wyraźnie zaznaczył w opinii, że „wobec braku zgody wnioskodawcy na rozmowę i badanie odstąpiono od badania i wydania orzeczenia” (sprostowanie opinii).

Pomimo, iż akta sprawy po raz drugi zostały zwrócone organowi rentowemu celem uzupełnienia istotnych braków w materiale dowodowym z uwagi na możliwość, jaką stwarza przepis § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r.

w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2711 ze zm.),

tj. wydanie orzeczenia również bez bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być ono wydane, jeżeli dokumentacja dołączona do wniosku jest wystarczająca do wydania orzeczenia- ze wskazaniem, że brak jest w szczególności stanowiska Lekarza Orzecznika, czy dokumentacja złożona do wniosku nie była wystarczająca do wydania orzeczenia- Lekarz Orzecznik ZUS nie wydał opinii lekarskiej o stanie zdrowia ubezpieczonego, gdyż jak wyjaśnił, wobec braku opinii Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu neurologii, brak jest podstaw wydania opinii lekarskiej o stanie zdrowia ubezpieczonego przez Lekarza Orzecznika.

Skoro więc odwołujący nie poddał się badaniu w postępowaniu przed organem rentowym, w wyniku czego Lekarz Orzecznik nie wydał orzeczenia o stanie jego zdrowia

i jednocześnie brak było podstaw do zastosowania w sprawie § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy, a prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy przysługuje osobie, która spełnia przesłankę niezdolności do pracy, Sąd nie mógł prowadzić postępowania dowodowego i przeprowadzać dowodu z opinii biegłych sądowych celem ustalenia, czy odwołujący jest, czy też nie jest osobą niezdolną do pracy w związku

z wypadkiem przy pracy i w jakim stopniu, ponieważ w postępowaniu przed organem rentowym nie został przeprowadzony dwuinstancyjny tryb orzecznictwa o niezdolności do pracy (art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS). Biegli sądowi, przeprowadzający na zlecenie sądu badanie stanu zdrowia ubezpieczonego, nie zastępują zaś Lekarza Orzecznika ani Komisji Lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Jedynie zgodnie z posiadaną przez nich wiedzą specjalistyczną poddają merytorycznej ocenie trafność wydanego orzeczenia o zdolności do pracy lub jej braku.

W niniejszej sprawie nie można było zatem ustalić, czy odwołujący jest, czy też nie jest osobą niezdolną do pracy w związku z wypadkiem przy pracy.

Brak jest więc podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca spełnił przesłanki do przywrócenia mu prawa do renty wypadkowej.

W tym miejscu należy zauważyć, że nie jest tak, iż osoba, która nabyła prawo do renty na stałe, wskutek zmiany okoliczności faktycznych dotyczących stanu zdrowia, nie może zostać prawa tego pozbawiona.

W szczególności, rencista, którego prawo do świadczenia zostało ustalone prawomocnym wyrokiem sądu „na stałe”, jest zobowiązany poddać się badaniom lekarskim, jeżeli są one niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń określonych ustawą (art. 126 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (por. uchwała SN z dnia 12 grudnia 2011 r., I UZP 7/11, OSNP 2012/9-10/123)). W uzasadnieniu tego orzeczenia Sąd Najwyższy podkreślił, że stosunki prawne ubezpieczenia społecznego oparte na spełnieniu się ryzyka niezdolności do pracy są oparte na regule, że zmiana okoliczności zawsze otwiera drogę do ponownego rozpoznania sprawy. Co do zasady więc, w stosunkach ubezpieczeń społecznych warunki do świadczeń mogą być badane w każdym czasie, a od wyniku tego badania zależy albo nabycie prawa do świadczeń w nowej sytuacji faktycznej, albo wstrzymanie do czasu ustalenia dalszego spełniania warunków, albo ustanie prawa. Możliwe jest także- bez względu na powagę rzeczy osądzonej- wzruszenie ustaleń stanowiących podstawę prawomocnych orzeczeń przyznających prawo do świadczeń w drodze nowej decyzji organu rentowego.

W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy powołał się na wyrok tego Sądu z dnia 6 lutego 2007 r., II UK 122/06 (LEX nr 948792), zgodnie z którym, osoba, która przed dniem

1 września 1997 r. była nieprzerwanie od 10 lat inwalidą i z tego tytułu pobierała rentę, może być skierowana przez organ rentowy na badania lekarskie w celu ustalenia jej niezdolności do pracy jako przesłanki prawa do renty.

W takim też tonie wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z dnia 15 października 2013 r., III AUa 305/13 (LEX nr 1386246), podnosząc, że uprawnienie organu rentowego do żądania, aby osoba pobierająca świadczenie z tytułu niezdolności do pracy poddała się odpowiednim badaniom lekarskim dotyczy ubezpieczonych, którym świadczenia przyznano również z tytułu trwałej niezdolności do pracy, a także jeżeli ubezpieczony pobiera rentę przyznaną mu wyrokiem sądu. Stosunki prawne ubezpieczenia społecznego oparte są na spełnieniu się ryzyka niezdolności do pracy, a zmienność stanu niezdolności do pracy jako przesłanki tego ryzyka otwiera drogę do ponownego rozpoznania sprawy. Dlatego też warunki przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy mogą być badane w każdym czasie, a od wyniku tego badania zależy kontynuacja tego prawa, albo jego wstrzymanie.

Badania kontrolne rencistów prowadzone są według zasad wydanego na podstawie art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy, które stanowi, że stwierdzenie w orzeczeniu lekarza orzecznika wydanym w trybie

§ 3 tego rozporządzenia braku niezdolności do pracy (odzyskania zdolności do pracy przez osobę poprzednio niezdolną do pracy) zobowiązuje organ rentowy do wydania decyzji o zmianie w prawie do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy.

Zauważyć ponadto należy, że w odniesieniu do renty z tytułu niezdolności do pracy (również renty wypadkowej) nie można mówić o pierwszeństwie zasady ochrony praw słusznie nabytych przed zasadami funkcjonowania całego systemu ubezpieczeń społecznych, ustanowionymi nie w interesie „potrzeb finansowych ZUS”, lecz w interesie wszystkich beneficjentów systemu ubezpieczeń społecznych, czyli w interesie kilkudziesięciu milionów ubezpieczonych, objętych tym systemem i korzystających z niego. Nie można w związku z tym mówić o prawach nabytych przez ubezpieczonego raz na zawsze, dożywotnio, na stałe, niepodlegających jakiegokolwiek weryfikacji. Renta z tytułu niezdolności do pracy jest z założenia świadczeniem przysługującym uprawnionemu do niej tylko w okresie spełniania warunków do jej przyznania- czyli w okresie rzeczywistej niezdolności do pracy. Odzyskanie więc zdolności do pracy jest podstawą do pozbawienia uprawnionego prawa do świadczenia (por. wyrok SN z dnia 3 sierpnia 2012 r., I UK 66/12, LEX nr 1284723).

Mając to wszystko na uwadze, stwierdzić należało, że zaskarżona decyzja ZUS Oddział w T. z dnia 9 maja 2012 r. była prawidłowa. Odwołanie od tej decyzji, jako niezasadne, podlegało więc oddaleniu.

Uwzględniając powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie powołanych przepisów prawa oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.